Negyedik évfolyam. 1876. 15-ik szám. B.-Gyarmat, aprilis 9.

Előfizetési feltételek:
Egész évre . . . . 6 ft. —
Fél évre . . . . . 3 ft. —
Évnegyedre . . . . . 1 ft. 50 kr.
Előfizetni lehet csupán a kiadó hivatalnál B.-Gyarmaton.
A lap szellemi részére s a nyilttérre vonatkozó minden közlemények a szerkesztőhöz küldendők.

NÓGRÁDI LAPOK
ÉS
HONTI HIRADÓ
politikai, társadalmi, s közgazdászati hetilap.

Hirdetések dija:
Öt hasábos petit sor . . . . 5 kr
Bélyeg minden beigtatásnál . . . 30 kr
Nyilt tér garmond sora . . . . 20 kr
Hirdetéseket felvesz a kiadó. Nagyobb és többszöri hirdetések jutányosan eszközöltetnek.
Előfizetési pénzek, reclamatiók és hirdetések a kiadóhoz intézendők.

Előfizetési felhivás
A
„NÓGRÁDI LAPOK"
s „Honti Hiradó"
politikai, társadalmi és közgazdászati hetilap
1876-ik évi IV. évfolyamára.

Előfizetési feltételek:

Háromnegyedévre	4 frt. 50 kr.
Félévre	3 „
Évnegyedre.	1 „ 50 kr.
Egy hónapra	— „ 50 kr.

Az előfizetési pénzek egyedül a kiadóhoz czimezve, — legczélszerűbben póstai utalványnyal — a nyomatandó példányok, s pontos szétküldés tekintetéből, mielőbb beküldendők.

B.-Gyarmat, aprilis 7.

Miniszstereink Bécsben vannak, alkudoznak a vámterület és az önálló bank ügyében. A nemzet szeme reájok van illesztve, mindenki szeretné tudni az alkudozás eredményeit.

Mi annak idejében kifejezést adtunk ama hangulatnak, mely megyénk nagy többsége részéről az önálló vámterület és a nemzeti bank mellett nyilatkozik. De alig van megye, mely ezen zászló alá nem sorakoznék, s ekép bátran elmondhatjuk, hogy ezen kérdések az általános nemzeti kivánalmakhoz tartoznak, s azokat eljátszani nem volna egyéb, mint a nemzet életét közelebb hozni a végpusztuláshoz.

Pedig nem jó szelek fujnak Dániából. A Lajthántuliak a vagylagosság élére állitják a dolgot, — s ezen kérdéseknek ránk nézve üdvös megoldásától teszik függővé ama konfliktusokat is, melyek a közösséget szerződés ellenesen felbontanák. Miniszstereink pedig — ugylátszik — a békés utat választották, vagy ezen vagy semmi más módon nincs kilátás az önálló vámterület és nemzeti bankhoz.

A nemzet összerű kivánalmai és követelései miniszstereinknél nem akarnak visszhangra találni, mert azt hiszik, hogy azon viszonyok bármelyikének egyoldalu felbontása, mely köztünk és Ausztria között van, forradalomhoz vezetne. Nem hisszük. „Austria pavet."

Egy közös birodalom összefekvő kiegészitő részének, állaga, teste egyik felének nem szabad sorvadásban maradnia, mint egy jeles képviselő mondá, — mert akkor lehetetlen, hogy a másik is ép és egészséges legyen; s egyik sem leend képes megfelelni ama követelményének, melyeket az elvállalt és csakugyan a helyzet által adott és parancsolt szerep fenntartása elébe szab. Ausztria józan érdeke tehát nem lehet más, mint az, hogy a jó szomszédság továbbra is fennmaradjon s mindazon gazdászati érdekeket, melyek nemzetünk felvirágzását előmozditják, elhalásznia nem szabad. Nem a jogok és ezek alapján alkotott törvények, hanem a jól felfogott nemzetgazdászati érdekek irányadók mostanában a nemzet fennmaradásához — mond Bluntchli. Ha nemzetgazdászati érdekeinket veszni hagyjuk, ugy az alkotmány üres frasisaiban el enyészhetünk.

A b.-gyarmati iparegylet.

csakugyan megalakult. Örvendünk e ténynek, mely bizonyára az alapitóknak nem kevés dicsérétükre válik. A megalakulás azonban csak puszta tény leend, ha az egylet tagjai mindazt, ami az egylet czéljához tartozik vállvetett erővel nem fogják keresztül vinni. Annyi az égető szükség az ipar terén, hogy azon csak társult erőkkel lehet segiteni. A tőke hatalma a szakképzettséget is kezdi absorbeálni, a müvészi erőket igénylő vállalatok a tőkepénzes vállalkozók által elhalasztatnak; mindez az ipartejlés hátrányának, s a veszélyes proletarismus megteremtésének biztos előjelei.

Hogy minél számosabban barátkozzanak meg az iparegylet eszméjével, s annál általánosabbá váljanak az egyleti szabályok, röviditve e lapokban is közölni elhatároztuk.

I. A társulat czélja és eszközei.

1. §. A társulat czélja a tagok közös iparérdekeit előmozditani, nevezetesen a tagokat vagy hozzátartozóikat az őket véletlenül érhető inségtől megóvni; a társulat ipara körében az ipartörvény korlátai közt a munkaadók és munkások közötti szigoru rendet fentartani, a munkahiányból keletkező bajok ellen közerővel intézkedni, az ipar minden ágának fejlődését lehetőleg előmozditani, s versenyképességét nevelni.

2. §. E végből a társulat egy segélypénztárt alapit, melyből a szükülködő tagok s czeknek törvényszerű nejei, vagy hátrahagyott özvegyei és árvái segélyeztetnek.

A pénztár kezelésére, s a nyujtandó segélyek módozataira s kiutalványozására nézve egy házi szabályzat fog kidolgoztatni s megerősités végett annak idején a közgyülésnek előterjesztetni.

Hasonlóul az iparegylet egy békéltető bizottságot a munkaadók és munkásokból egyenlő számban állit fel, az iparosok és segédek közt keletkezhető surlódások és peres kérdések kiegyenlitésére, s az ipartörvény szabályainak pontos megtartása feletti őrködés végett.

Nemkülönben a munkahiányból származó bajok elháritása czéljából az iparegylet egy tudakozó helyiséget fog nyitni, hol a munkaadók szintugy a munkások ebbeli kivánságaikat bejelenthetik. Ezen helyiség házi szabályai a választmány által kidolgoztatnak, s megerősités végett a közgyülés elébe terjesztetnek.

Ugy szintén az iparegylet, a tanonczok és segédek iparukbani kiképezését előmozditja, különösen a szakiskolákat segélyezi, s azok pontos látogatását saját körében előmozditja.

3. §. Az iparegylet székhelye Balassa-Gyarmat.

II. Az egyletbe való belépés és kilépés. — 4. §. Az iparegylet tagja lehet minden B.-Gyarmat városában vagy ennek két mértföldnyi területén lakó bármily ágbeli iparos, ki az ipartörvény követelményeinek megfelelőleg iparát kellő képzettséggel önnállólag gyakorolja, a képzettséget ugy érvén, hogy ő a felvett tanonczokat iparában képes legyen tökéletesen oktatni.

Nők és kiskorunak is lehetnek tagok, de ezeknél az üzletvezető felelős a tanonczok oktatásáért; azonban jogaikat a társulat gyülésein csak meghatalmazott egyleti tag által gyakorolhatják, de azon egyleti tag csak egynek meghatalmazottja lehet.

A tagok felvétele az elnöknél történt bejelentés után, a választmány határozata által történik; ha azonban a belépni kivánó valamely büntény miatt elitéltetett, annak felvételét csak a közgyülés szavazattöbbséggel határozatilag mondhatja ki.

Minden tag a belépés alkalmával megkapja az alapszabályok egy példányát és egy nyugtakönyvet, melybe a belépti dij és a negyed évi járulékok lefizetése bejegyeztetik. Minden tag a belépésnél az egylet segélyző pénztára javára 20 frtot lefizetni tartozik.

5. §. A tagság végét éri, a halál, elköltözés vagy önkéntes kilépés által, mely utóbbi esetben a kilépő azon évnegyedre eső dijakat még befizetni köteleztetik.

A tagok sorából kizártnak tekintendő pedig: a., a ki alapszabályszerű kötelezettségét háromszori megintés daczára nem teljesiti, b., a ki a tagdijakat egy éven át pontosan be nem fizeti, egyébiránt azok közigazgatási uton utólagosan behajthatók. c., a ki valamely büntény miatt fogságra itéltetik, d., a ki az egylet választmányának határozata daczára megintés után is erkölcstelen életet folytat; ezen esetben azonban a kizárás felett a közgyülés határoz.

Az önként kilépő tagok egyuttal lemondanak minden jogaikról és előnyökről, melyeket az egylet szabályai szerint élvezhettek volna; ellenben az elhalt vagy elitélt tag hátrahagyott neje vagy kiskoru gyermekei ha egészen vagyontalan állapotban hagyattak, igénybe vehetik az egylet segélyezését, melynek mennyisége felett, valamint annak ktszolgáltatási módozata iránt, esetről esetre az egylet választmánya határozand.

Minden kilépés a választmánynak a legközelebbi ülésen bejelentendő.

Ha valamely tag kizárása vélelmeztetik, a választmány határozatot hoz, s azt végleges eldöntés végett a legközelebbi közgyülésnek beterjeszti.

III. A tagok jogai. — 6. §. Minden iparegyleti tagnak jogában áll: 1. A társulat közgyülésein személyesen szóval és szavazattal részt venni. Nők és kiskoruak e jogot megbizottjaik által gyakorolhatják. 2. A segélyző pénztár jótéteményeit az arra nézve fennálló szabályok értelmében igénybe venni. 3. A munkaviszonyból netalán eredő surlódások és pereskedések esetében az egylet közbenjárását és segélyét igénybe venni. 4. Az egylet által vezetett munkások névjegyzékét megtekinteni, s az illető egyleti tudakozó helyisége közvetitését a munkás; esetleg munkaszerzésben élvezni. 5. Az iparegylet által kezdeményezett vállalatokban (hitoltársulat, nyersanyag beszerzése, közös raktári árucsarnok) az ezekre nézve alkotandó külön szabályok értelmében részt venni.

IV. A tagok kötelességei. — 7. §. Ellenben az egyleti tagok kötelesztetnek: 1. Az alapszabályok s azok értelmében hozott határozatoknak pontosan eleget tenni, és az egylet becsületét és érdekeit tehetségükhöz képest előmozditani. 2. Az iparegylet minden tagja kötelezve van továbbá a fent megállapitott belépti dijon kivül évnegyedenként 25 krt az egylet pénztárába fizetni.

(Folytatása következik.)

B.-Gyarmat, april 7,

T. szerkesztő ur!

Becses lapjának azon t. cz. olvasóival szemben kik netalán a B.-Gyarmaton ujból épitendő polgári iskolára vonatkozó tett inditványaimról már két izben általam ismeretlen czikkiró részéről a tények elferditése által félrevezettettek volna, igazolásomul ime átteszem általam, mint jelenleg Nógrádmegyében a tanügy vezetésével megbizott hivatalos közeg részéről a nagyméltóságu vallás és közoktatást m. k. miniszter urhoz ez ügyre vonatkozó tett felterjesztésemet, kérvén annak egész terjedelmében leendő közlését.

Nagyméltóságu kir. miniszter ur! — A B.-Gyarmaton ujból épitendő polgári iskolára vonatkozó tiszti külön véleményemet a következőkben van szerencsém nagyméltóságodnak tisztelettel teljesen előterjeszteni. A tényálladék következő: Az árlejtés bevégezte után csakugyan amint azt f. évi mart. 14-én 145. ugy nemkülönben f. évi mart. 23 án 160. sz. alatti felterjesztéseimben igazolám, constatáltatott azon tényálladék, hogy B.-Gyarmat városának az eszközlendő épitkezés tökéletes kivitelére még 12000 frtnyi összegre okvetlenül szüksége leend.

Első sorban is tehát ezen pénzösszegnek a város részéről leendő megszerzése volt a kérdés. Ezen pénzösszeget a mint az árlejtési jegyzőkönyvből is kiviláglik a város az árlejtési jegyzőkönyvhöz mellékelt D. alatti a tanerők dijjazására már 1875. évi február hó 6 án alapitványképen kötvényileg lekötelezett 10000 forintnak az épitési költségekhez leendő beszámitásával és eddigi rendeltetési czéljának megváltoztatásával szándékozik fedezni s ezt a nagyméltóságu minisztériumtól az árlejtési jegyzőkönyvhöz E. alatti kimutatásban foglalt összes vagyonának biztositékképeni felajánlásával 10 évi törlesztés mellett kamat nélküli kölcsönképen, amint azt az árlejtési jegyzőkönyv alapján tett felterjesztvény is igazolja — kérelmezte. A hiányzó 2000 frtot, mely az épitkezés tökéletes kivitelére még szükséges, államsegélyképen egy a város részéről megbizott küldöttség által vélte kieszközlendőnek.

Minden tekintetben ismervén a város viszonyait, ugy nemkülönben szemmel tartva nagyméltóságodnak f. évi mart. 3-án 4739. szám alatt kelt leiratát, mely szerint nagyméltóságod részéről a szóban forgó épitkezésre államsegélyképen kikötött 3 évi időszak tartamára a kilátásba helyezett évi 6000 frt összesen 18 ezer forintnyi államsegélynél több, semmi szin alatt kiutalványoztatni nem fog, mely leirat nagyméltóságod f. évi mart. 19-én 6010 sz. a. kelt leiratával még meg is erősittetett, hogy némileg is a város részéről a már egyszer mult évi november 22-én 10775. szám alatt államsegélyképen engedélyezett 18000 frtnyi pénzösszeg, ugy nemkülönben az árlejtési jegyzőkönyvhöz tisztelettel B. alatt csatolt melléklet alapján kimutatott 16174 frt 99 kr., összesen 34274 frt 99 krnyi összeggel a törvény kellékeinek megfelelő polgári iskola felállitható legyen, tekintve az állam ugy nemkülönben az épitkezni akaró város mostoha pénzviszonyait, az állam ugy nemkülönben a város érdekeinek előmozditása tekintetéből a következő inditványt tevém az e czélra összehivott városi közgyülésen.

„Ha az állam az épités eszközléséhez okvetlen szükséges 10000 forintnyi kölcsönt, valamint a még hiányzó 2000 frtnyi államsegélyt mostoha pénzviszonyai folytán nem engedélyezhetné, akkor az árlejtő bizottság, hogy a város a jelenlegi viszonyokhoz képest némileg eleget tehessen, azon kérelemmel járul nagyméltóságodhoz, miszerint az épitkezésre eddig már rendelkező pénzösszegért (18000 frtnyi államsegély és 16204 frt 99 kr. megyei és városi adomány) az-az

34274 frt 99 krért egy az illető hatóságokat képviselő bizottság ugymint megyei alispán, királyi mérnök, tanfelügyelő, iskolaszéki elnök s a városi biró által B. Gyarmaton két iskolai czélra alkalmas s jó karban lévő háznak megvételét elrendelni kegyeskedtek. Ezen veendő házak egyikében a polgári leányiskola; a jelenlegi állami elemi iskola épületében, mely jelenleg kizárólag az állam tulajdona a polgári fiiskola, — a második veendő házban pedig az állami elemi iskola el, illetőleg áthelyeztetnek és igy tanépületek tekintetében a város részéről a jelenlegi viszonyok közt a rendelkezésre álló pénzösszeggel is a törvény kellékeinek némileg elég tétessék, valamint a vett 8000 frtos telek más városi czélra a város részére megmaradna.

Alig olvastatott fel inditványom, a városi iskolaszék tagjainál — kik azon bánt, melyet a telek vételével elkövettek, a forcirozott épitkezés által mintegy kiegésziteni kivánva, a mennyiben egyes családi érdekek kielégitése tekintetéből B.-Gyarmaton 8000 frtot adtak egy a város végén fekvő puszta telekért — s melyért jelenleg is a volt eladó 50 frt haszonbért fizet — s igy annak értékét indirekt igazolja, viszhangra nem talált.

Sőt mi több, az iskolaszék elnöke Reményfy József ügyvéd ur a közgyülésen stentori hangon a kormányt Nógrádmegyére vonatkozólag szükmarkának rágalmazván s a népiskolai törvény 43. §-át felolvasván — mely legkevésbé a polgári iskolákra vonatkozik — a jelenlévő bizottsági tagokat figyelmeztető, hogy az állam a törvény értelmében kötelezve van a várost segélyezni s igy ezek alapján inditványom is elejtetett.

Ezek után én mint a népoktatási törvény őre és e megyében megbizott végrehajtó közege, tiszti kötelességemnek ismertem felszólalni s azon rágalmazásra, hogy Nógrádmegye irányában a kormány szükmarku, a közgyülés figyelmét felhivtam a losonczi állami praeparandiára, továbbá a losonczi állami gymnásiumra, valamint a b.-gyarmati állami elemi iskolára, s a megyében szervezett államilag segélyezett községi iskolákra s mindezek fenntartási költségeire; de ez esetben az állam 18000 forinttal igazolta szükmarkúságát; ezen tények napnál fényesebben igazolják a felhozott rágalom ellenkezőjét.

Továbbá figyelmeztetém, hogy ha valakitől, tehát az iskolaszék elnökétől — mint a megye szakavatott ügyvédétől — elvárható az, hogy a törvényt hün idézze s igy ez esetben is nem az iskolai törvény 43. §. hanem az 59. §-át kell alkalmazni, mely kötelez 5000 lakosságu várost polgári iskola felállitására s fentartására; mely §. B. Gyarmat városára annyival inkább alkalmazható, miután még eddigelé elemi iskolát is az állam állittatott fel s tartat fen részére.

Itt valósulva látom azt, hogy mint importált tiszti egyén a megyében, a megyei s városi Rabagasoktól felizgatott polgárok által is, kiknek érdekében fáradozni hivatva vagyok, ugy nemkülönben minden legnemesebb ügynek legnagyobb ellensége, a közöny által is akadályoztatom, ha kormányom részéről támogatásban nem részesülök hazánk legszentebb ügyét t. i. tanügyét elömozditani.

Inditványom elfogadásával a czél el leend érve, és a város nem leend kénytelen kölcsönt venni, adóssigot csinálni s elzálogositani esekély birtokait, — melyekre helyben B.-Gyarmaton — amint az intézetek elnökeitől értesültem, legfeljebb csak 5030 forintnyi kölcsönt képes nyerni; s igy azok elzálogositásával is az épitkezés tökéletes kivitelére még 7000 frt hiány álland be; — hogy azt honnan fedezendi, az a jövő titka? —

E szerint inditványom elfogadásával B.-Gyarmaton a polgári iskola még az év folyamán már saját épületében is szervezhető lenne, vagy pedig ha bármi áron az épület ujból felállitandó lenne a már többször emlitett rendelkezés alatt álló 34274 frt 99 kr. erejeig egy egyszerübb tervnek akár nagyméltóságod kebelbeli müszaki hivatala, akár bármely helybeli vállalkozó által leendő elkészittetését s annak alapján az épitkezés azonnal leendő foganatositttatását bátor vagyok ajánlatba hozni, illetőleg véleményezni.

Midőn tiszti hü véleményes jelentésemet nagyméltóságodnak e tárgyban tenném, kegyes végelhatározását mielőbb kikérve, legmélyebb tisztelettel maradok. *)Nagyméltóságodnak B.-Gyarmaton 1876. évi martius 24-én, legalázatosabb szolgája

Karagyena Mihály,
másod tanfelügyelő.

Gr. Gyürki Abrahám megyénk szeretett főispánja a b.-gyarmati polgárság ama kérelmének, hogy az oktatási miniszternél a polgári iskola ügyében nevezetesen a 20,000 frt megszavaztatása és a város által felajánlott 10,000 frtnak állami kölcsönre leendő átváltoztatásának ügyében mint az iskolaszék elnökéhez intézett levelében irja, melegen igér eleget tenni.

Sándor Károly úr, ki a közéletet figyelemmel kiséri, mint a polgári önsegélyző egylet egyik részvényese s buzgó tagja, legközelebb beadta inditványát az önsegelyző egylet és a b.-gyarmati takarékpénztár összeolvadása tárgyában. Inditványában figyelembe vette a lapunkban is megpenditett eszméket, melyek az önsegélyző egylet szükségképeni fennállására nézve elmondattak; összeolvadás esetén tehát kikötni kivánja, hogy a polgárság részére a csekélyebb hitel biztositassék. A bécsi nemzeti bank ama iránya, hogy az arany és czüst valuta állhatatlansága miatt inkább az ingatlanságokat szereti hitelalapul tekinteni, ez inditványban is érezhető.

Bár mennyire kivánatos az, hogy B.-Gyarmaton ne legyen több két pénzintézetnél; de ezen czélt elérni a szélirányú önsegélyző egylet eltörlése árán, a többség által ohajtandó nem lehet. Indokainkat erre nézve annak idejében elmondtuk, még csak annyit kivánunk megjegyezni, hogy a takarékpénztár részéről sem volna üdvös különcz feltételek mellett elfogadni az inditványt, mert a szaporitott alaptőke által nagyobbodó forgalom kezelése megnehezittetnék, utoljára is a kisebb hitel a feltételek daczára megszorittatnék. Hagyjuk a „Népbankot" a polgárságnak, de reformáljuk annyira, hogy az intézetnél a tisztviselőséget elvállalni polgári megtiszteltetés legyen, s annyira, hogy a solidáris felelősséget elvállalni ne tekintetessék életbevágó feladatnak. —

Levelezés.

Losoncz april 6.

Szükség törvényt bont. E talpraesett életfilozófiai elv alapján sok helyen benyült az idén a farsang a hamvazó szerdával kezdődő böjtbe is. Igy történt ez nálunk is. E hó elsején estve a sörház helyiségében rendezett egy tánczmulatságot mintegy 60 ra menő növendéke számára Szöllősy Manó táncztanitó úr, mely mulatság keretébe azonban szépen beilleszkedett a mindkét nemü felnőtt ifjuság, sőt a táncban örökifjú Benkó Józsi bácsi is, tehát Petőfiként

„Ott van a szobában mult jelen és jövő"

Jo kis mulatság volt biz az, mit már a kezdetén történt szerencsés szerencsétlenség is megjósolt. Ugyanis a nagy terem mennyezetének mintegy 6 centimeternyi vastag vakolata egy jó darabon lezuhant s a jó Benko Józsi bácsit éré de kinek hála istennek csekélyebb mérvü kézhorzsoláson kivül semmi baja sem történt. A következmény tehát megmutatta, hogy mily böles gondolat való annak idején a sörház helyiségét épitő mesterektől a képtelen vastag vakolat alkalmazása, szerencse, hogy az egész le nem zuhant. Most már Klamarik úr ha leszedeti a veszélyes vakolatot s észszerübbet alkalmaztat helyette, mit ő vendégei biztonsága szempontjából meg is tétet, nem cselekednek jogtalanul, ha költségei megtérítését azoktól követelné, kik közvetve vagy közvetlenül okozói voltak költségeinek.

Az első rémület helyét a gondatlan mulatság foglalta el, öröm volt nézni, mily kitünő szabatossággal, mily kellemmel lejtették a jövő reményei az ügyes tanitó vezérlete alatt betanult tánczokat. Érdekes volt szemlélni, hogy időről időre mily fokozatosan smily jó kedvvel járták a ténezot reggeli négy óráig.

A tiszta jövedelem felét a derék táncztanitó úr a legszánandóbb állapotban levő kisbég-utcza kikövezési alapjára adta. E czélra, mint tudom, 35 fr 50 kr jutott. E sikert megérdemolte úgy Szöllősy úr, mint a mily mérvben ohajtotta a kisbég-utcza. Furcsán hangzik ugyan ismeretlenek előtt, hogy még ily czélra is jótékony mulatságokat kell rendezni Losoneczon; de hogy Szöllősy úr akkor, mikor tánczvigalma jövedelmének felét a többször emlitettem czélra ada, nagyobb jótékonyságot követett, mintha azon összeget a szegényeknek adta volna, azt csak az tudja, a ki csak igen igen parányi, nem is hivatalos figyelmére méltatja a kisbég-utcza egészségügyileg valóban botrányos állapotát. Köszönet az ügy érdekében Szöllősy úrnak, kinek a szép tette alkalmából felébred figyelem foly. tán talán belátják a legilletékesebb körök is, hogy a nevezett utczát a kizárólagosan szabadalmazott losonczi asphaltal (alias nickelgyári salak) nem elégséges megtarkázni.

Tháliának negyedfél ideszakadt árva tagja eléggé nem méltányolható igyekezettel törekszik — magát mivel tovább fenntartani. Vasárnap a helybeli kisdedóvó intézet javára rendeztek működvelők segitségével egy előadást. „Vigjáték, házasság nélkül" volt czimje 3 darabnak. Eredetileg német darab, elég szerencsétlenül magyarra kiforditva: igen; mert mig az egyik a nagy franczia háborúról beszélt, addig a másik folyton az 1848—49-iki magyar szabagságharczot emlegette, bevegyitve még a közösügyes állapotot is, a német bursch-ok „Gaudeamus" át éneklő vig színésznő, mintha csak hideg vizzel öntötte volna nyakon a közönség kedélyét, mikor Petőfynek meglehetősen összetört "Honfidalát„ szavalta el. Node azért végig néztük és hallgattuk azt jóizüen; Czakóné igen jól énekelte a pezsgő dalt s a „Mohácsi" Burvidy urnak egy kissé kevesebb affectáczióra, de anyival több komoly stúdiumra van szüksége. A müked

*) A félreértésekből származott — s nyilvánosságra hozott feliratra válaszunkat fentartjuk. szerk.

TÁRCZA.

„Az elüzött ifjú"

(BESZÉLY.)

Irta:

Gonda László.

(folytatás.)

„Nohát nem mondtam neked Vilma tegnap, midőn az ifjura figyelmeztettél, hogy inkább te utánnad, mint én utánam jár."

Vilma elpirult.

Az öreg ur felugrott a pamlagról és mérges tekintetet vetett, a szemlesütött, fülig elpirult Vilmára.

„Leány!" szólt némi kis szünet után az apa felindulva: ha nevem bemered mocskolni ám lásd! . . ."

„De atyám! . . ."

„Egy szót sem! . . a miniszter urat meg majd én fogadom holnap, ha eljö, tudom fülisztert gyurok belőle, hogy ne legyen többé kedve esztelen lányokat tévútra vezetni."

„De atyám! az eszébe sincs, aztán olyasféle nem is néz ki belőle."

„Nem ugye?" szólt gúnyosan az apa „az ki sem látszik belőle, mert elfogadta találkádat, legjobb alkalmat véltetek a varrónőnél . . . mit vél felőled Loránd, ha ezt megtudja?"

„Atyám ne gyanusits, én ártatlan vagyok."

„Tudom mily ártatlan vagy, gyalázatot készülsz hozni ősz fejemre."

„Tegyen vizsgálatot, aztán itéljen felettem, én nem érdemlem e kemény szavakat, ismételve mondom, hogy ártatlan vagyok! . . legyen tanúm Ilka, ki nélkül a házat sohsem hagytam el . . . oh könyörgöm atyám ne itéljen felettem ily szivtelenül;" és Vilma e szavak után oly keserves zokogásba tört ki, hogy a legkeményebb szivet is meg inditotta volna, de az öreg ur mitsem törődött Vilma sirásával, elkezdett a szobában indulatosan le s fel járni.

Kis szünet múlva ismét megállt Vilma előtt és kérdé.

„Kimondta neked, hogy ő Excellentiás ur?"

„Ott halottam" szólt Vilma sirva.

„Es tudod hogy hivják?"

„Nem"

„Azt mondta nemde, hogy csak te hozzád jö?"

„Igen"

„Ott volt már midőn a terembe léptél?"

„Ott."

„És mit akart?"

„Nem tudom . . . de engem látszott keresni."

„Helyes! . . és aztán?"

Aztán, midőn magunkra maradtunk azt mondá. . .

„Hogy ide jön."

„Igen mert ki nyilatkoztattam hogy varrónő nem vagyok"

„Jól van, most ne sirj törüld le könyeid, hiszem, hogy ártatlan vagy . . de csak nevét tudnád."

„Lehetetlen volt nevét megtudnom, miután csak Excellentiás úrnak nevezték, én pedig utánna, nem kérdezősködtem."

„Hm! e történet borzasztó szeget ütött fejembe. . . sajnálnám Vilmám, ha téged is ugy el kellene üznöm, mint Lajos fiamat, kit ugyan ártatlanul tasziték el magamtól még nyolcz éves korában, s kit mai napig sem birtam feltalálni. Hajh! . . . szegény! talán már rég az örök álmakat nyugossza."

Es a szigorú atya szemei könyekkel teltek meg, mire elfordité arczát, s ismét folytatá.

„Jól van fogadd el Excellentiás uradat" szólt elágyulva: „az ember előre nem mondhat semmit, ki tudja mi járatban van."

Ezzel átment a másik terembe- és könnyes szemeit törülé.

— — — — — — — — — — — —

„Janesi ithon urad?" kérdé Loránd a szundikáló inastól, midőn az előszobába lépett

„Ép most volt itthon de ismét elment, isten tudja mi baja egyszer jön máskor megy még ezt sohsem tette."

„Hja! olyan az ember ha szerelmes."

Mindjárt vettem észre, hogy olyas valami van a dologban, mert nem hiába tartogatja azt a fotográphiáját iró asztalán, azt sem tette soha."

„Jer nyisd ki az ajtót had lássam én is urad bálványát."

„Hát még nagyságos uram nem látta? . . no az csodálatos, tudom ha meg látja ön is szerelmes lesz belé, mert oly tündéri lány kevés van e széles magyar országon . . de ha uram megnősül nekem is meggyüla bajom, mert a fehér cselédet, ha van a háznál, ki nem állhatom, miután olyan az mindég, mint a nyafogó báb."

„Jól van no! csak nyisd ki az ajtót" nyughatatlankodék Loránd, ki alig várhatta, hogy az arcz képet meg nézhesse."

„Most meg már lakásunkat is megváltoztatták e kisasszony miatt, nem tetszet uramnak tovább az Ősz utczában, hol az öreg nagyságos úr legjobban szeretett lakni . . . ime méltóztassék be sétálni," szólt az inas midőn az ajtót felnyitta.

Loránd az iró asztalhoz sietett.

Az arczkép egy gyönyörü keretbe volt foglalva, s épen az irósztal közepén volt elhelyezve.

Loránd midőn meg pillantá, majd felkiáltott és elhalványult, lábai inogtak kénytelen volt az asztalba fogódzni.

„Nem de gyönyörü teremtménye az istennek e kisasszony! jó izlése van uramnak" szólt az inas, ki nem vette észre Loránd elhalványulását.

„Hát nem szól hozzá nagyságos uram semmit?" folytatá tovább az inas, midőn előbbi megjegyzésére feleletet nem kapott.

„Szép;" szólt Loránd szárazon és homlokát törülé

„El hiszem azt, csak már azt tudnám mikor veszi el a nagyságos úr, nem tudja?"

„Tudom."

„Hát mikor?"

„Semmikor!"

Az inas Lorándra tekintett, ki még mindég az arczképet szemlélé, nem tudta felfogni Loránd szavait, és magában dörmögé, „Tudom" aztán semmikor furcsa! nagyon furcsa!

Pár pereznyi szünet után Loránd megfordult midőn egy kissé magához tért, és az inasnak mondá.

„Mond meg uradnak, hogy itt voltam ha haza jö" ezzel elhagyá a szobát, s futott az utczára

velők Dapsy Kálmán Lisznyai Ferencz és Selmeczy Sándor urak jól töltötték be szerepkörüket.

Közönségünk azonban a színház mellett más szórakozást is talált e hó 5-én este a sörházban, hol ez estén német énekesek és énekesnők rontották a közerkölcsiséget. Meg sem említném e dolgot, ha olyan komoly oldala nem volna. De így annyiban mégis meg kell említenem, hogy ha ez erkölcsrontó előadás ismétlését megengedé a hatóság, azon annyival inkább csodálkoznom kellene; én még nem tartom közönségünket elég romlottnak arra, hogy az ily előadásokat veszély nélkül végig hallgassa.

Bővében vagyunk a mulatságnak, legalább van alkalom rá. Szombaton estve a sörház helyiségében tombola-estély lesz, melynek nyereményeit azon tárgyak egy része fogja képezni, melyek a tűzoltó-egyleti bál sorsjátékából az egyletnek visszamaradtak.

Azonban nemcsak a mulatságokra, hanem szeretjük hinni, hogy a komoly okulásra is fog nyílni alkalma városunk iparüző lakosságának e hó 9-én t. i. mikor is a mint falragaszok hirdetik, Busbak Ádám úr fog felolvasást tartani a város közháza nagy termében „Az iparról". Miről majd jövőre. Vederemo

k—s—l—r.

Kékkő 1876 april 7-én

T. szerkesztőség! Valahányszor olvasom becses lapját, annyiszor örömmel tapasztalom, hogy e lap sok érdekes tudósítást hoz politikai, társadalmi és gazdászati életünk folyásáról. — Nem lesz érdektelen, ha én jelenleg e lapok utján, a t. szerkesztőség engedelmével egy egyházi mozgalomról értesitem az egyházi élet iránt nem közönyös megyei közönséget.

Lőn pedig midőn önhöz t. szerkesztő úr e levelet irom hogy kedvem jönne önnek, mint a „Nógrádi Lapok" szerkesztőjének jobbját hálásan megszoritani, mint a ki életünk egyik legfőbb, legreményteljesebb és legfényesebb mezején az egyházi téren, nevezetesen a nógrádi ev. esperességben kebelezett n. lami egyház legutóbbi papválasztása alkalmából többször felszólalt, s a mint isten tudnia adta, társaival becsületesen ügyekszik a felső nógrádi ág. ev. esperesség régi dicső-égét az éji homályból, melyben a magyar szellem mélyen ennyészö fényel jár egyedül kimenteni. Nem kell ehhez commentárt irni. Elég tesz egy kis egyházi statistikai kimutatás, — fájdalommal telt szivvel emlitjük, hogy nálunk a Nógrádban már is 15 pánszláv irányú ev. egyház, ugyanannyi lelkészszel létezik, kiknek egy része hazánk legpánszlávisztikusabb vidékeiről költözött át hozzánk, hogy itt szórják a hazaellenes életirány magvait candtusainkat pedig ügyesen de becsto lenül toljak kisajat esperességükből az embertelen kortesek. —

Előttünk van ismét N. Lam, az uj tót Sion, a nógrádi Slária uj székhelye. Itt ugyan is, a mint tudjuk ismét üresedésben volt a lelkészi állomás, mely mással volt töltendő be. — Az esperesség fentartván jogát kebeléből két magyar jelöltet küldött ki a megtartandó próbaszónoklatra. Vitéz Lajos b.-gyarmati, és Drottner Sámuel gutai segéd lelkészeket. Molnár György odavaló tanitó azonban, ki az őrültségig őrölte Golberger József n. liberesei körjegyző ur száraz szélmalmán pánszláv terméseit, nem átalkodott a híveket nyilvánosan az esperesség ellen lázitani, s még két candidatus Laeziak Miloszlav Bácsmegyei, és Dérer János thut róczi segéd lelkészt próbára meghivhtni.

Ezek a meghivást elfogadván f. hó 2-án megejtett a pap választás. Goldberger József mint az egyház felügyelője még 1-én jelent meg Nagy-Lamon hogy épen 1-én üzhesen a hivek között szokott illetlen játékát, a miért méltán megérdemli a nyilvános karczolást..

Ugyanis az ő akkori megrovandó magaviselete következtében történt, hogy az nap Vitéz Lajos volt legbübb emberei pártjukat elhagyván Dérer s mint Molnár és Goldberger urak kedvenczének pártjához váratlanul szegődtek, minél fogva a másnap megtartott választásuk az volt eredménye, hogy Dérer János 13 szótöbbséggél választatott meg N.-Lamon lelkésszé.

Ön részemről üdvözlöm Dérert mint derék theologust, üdvözlöm az általa ujonnan szerkesztett Sion egyházi lapot is, de gratulátiómnak csak ugy lesz értelme, ha megleszek győződve, hogy mint ő, mint „Sión" ja nem jut Hurban és volt lapja, a „Cirkevni Listy" sorsára, t. i. ha az illető megyei hatóság vagy a kormány nem lesz kénytelen ellene vizsgálatokat rendelni s ha kell, azt be is szüntetni. Megyénknek, és kormányunknak amugy is sok más tenni valója van! Übrigens nur komm du lieber Sion! V á r a l j a i.

Különfélék.

Hordók égetett anyagból. Czementből készült hordók egy idő óta már vannak használatba és alkalmasaknak találtattak. Egy würtembergi téglagyáros pinczéjében 3, belül fényezett égetett kövekből készült tartót helyezett el, körülbelől 15 akónyit összesen, és gyümöles musttal megtöltötte. Ez kitünő karban és kristály tisztán van fentartva, s felett jóizünek találtatott. Mivel ilyen hordók rendkivüli tartósak és nedves avagy vizes pinczékbe, hol még tölgy hordók is rövid idő alatt tönkre mennek, igen alkalmasaak, s egyéb kitünő sajátságuk mellett olcsók is Csodálkozni, lehet, hogy még nincsenek használatban általánosan.

A becsi szinházak dusan fizetik elsőbbrendü tagjaikat. A várszinházban legnagyobb fizetése, 10,000 forintja van Wolter kisasszonyak (La Roche 9992, Sonnenthal 9987, Gewinsky 9987 frtot kap); az udvari dalmüszinházban legjobban, 22,000 frttal, Wig asszonyt dijazzák (Becknek 18,000 Bignionak 14,000 frt fizetése van); a városi szinházban Kühle kisasszony 8000, Lobe 10,000, Friedman 8000 frtot kapott, mit a Karl-szinházban Knaack tisztelet-dija közel, 10,000 Blaselé pedig 9000 frtra rug. Az an der Wien-szinház 15,000 frtot fizetett Geistinger kisasszonyak. s ugyancsak itt Szikát 10,000 frttal dijazzák.

Mireny a vörös szinü szőnyegben Dr. Hallwachs kisérletei után állitja, hogy nemcsak a zöld és barnás szinben játszó szőnyegek tartalmaznak gyakran igen nagy mennyiségben arsent, hanem bizonyos vörösszinüek is O ugyanis találta, hogy főleg a fénylő sötétvörös szinüek valamint a biborvörösek azok, melyek roppant mennyiségben arsertartalmuak. Mint tudjuk, ezek pedig igen elvannak terjedve, s általában kedvelt szinek. Ha e szőnyegből egy darabot meggyujtott, rögtön gőzök terjedtek el, melyek arsenre emlékezhető foghagyma szagúak voltak s kékes lánggal égtek; vagyha üvegburu alá hozatott, rögtön nagy menyiségü arsensav rakódott le falaira.

A nap világának sulya. Mr. W. Grookes a londoni királyi „Institut"-ban tudományos felolvasást tartott a nap világának sulyáról. E szerint egy négyszög mértföldé 57 tonna s igy az egész földön levőé háromezer millió tonna. Ez oly erő, mely a gracitáció létezése nélkül a földet kinyomná a térből. A felolvasást érdekkel hallgatták, de sokan tanáskodtak valódiságában. De a ki nem hiszi: számitson utána, — mondák az elmének.

A jó feleségnek három kelléke. 1) Legyen olyan, mint a csiga; azaz mindig a maga házában legyen, de ne tegyen ugy, mint a csiga, ne hordja a hátán minden birtokát. 2) a jó asszony legyen olyan, mint a visszhang, azaz, az utolsó szó ne legyen mindig az övé. 3) A jó asszony legyen olyan, mint a toronyóra, sohase késsék, mindig pontosan járjon és soha meg ne álljon; de ne legyen olyan, mint a toronyóra, ne beszéljen olyan hangosan, hogy az egész város meghallja

Az európai államok évi szükségletei. A tizenhét európai állam összes évi bevétel kitesz 8929 milliófrankot, az évi szükséglet 6508 milliót. Ebből a fejedelmek udvartartásaira kell 158 millió, a katonaságra 1886 millió franc, államadóságokra 3207 millió. Ezen 3 tétel együtt vévo felemészt 6258 milliót vagyis 70 százalékát az összes bevételnek, marad az összes többi állami szükségletek fedezésére mindösszo csak 2671 millió vagyis 20%. Az államadóssági terhet a lakosság száma között felosztva, esik egy-egy főre Portogálban 540 frank. Törökországban 527, Franciaországban 504, Nagybirtániában 495, Spanyolországban 450 Németalföldön 478, Olaszországban 385, Ausztriában és Magyerországban 202, frank, a Dunafejedelemségekben 167, Görögországban 156 Dániában 250 Belgiumban 111, Oroszországban 105, Németországbar 76, Svédországban 33, Norvégiában 21, Svájcban 8 frank.

Hogy lesz emberből szalamander. Berlinben jelenleg egy készüléket bámul mindenki, melyet Oestburg, svéd iparos talált fel. E készülék segélyével az ember a legsürübb tüzláng közepette sértetlenül járhat, kelhet. A napokban a német császár, a trónörökös és több magasrangu szemtanú előtt kisérletet tettek vele. Négy hatalmas máglyát állitottak fel e czélra közel egymás mellett, behintették rőzsével, forgáccsal, megöntözték petroleummal s azután meggyujtották. A lángok csakhamar összecsapódtak, körösközül pokoli hőseg támadt. — Ekkor előlépett Ahlström tengerész kapitány a készülék feltalálójának jó barátja; testét egy sajátszerü csetlen costume fedte, mely a jelenlevő közönséget hahotára ingerlé. — A kapitány meghajtá magát az uralkodó előtt, egy-egy lég- és vizvezető csövet csavart az arczát takaró lemezhez s a lángok közé ugrott. — A ruhakészülékből ekkor számtalan apró vizsugár serkent. A kapitány eltünt az izzó parázs között, de a folyton bugyogó vizsugarak lehetetlenné tették, hogy hogy ruhája még csak át is melegedjék. Pár perc mulva látható volt, hogy mászik a merész férfiu a legsürübb lángok közt a máglya tetejére, hogy lép fadarabokról-fadarabra, hogy pihen meg egy égő tuskóra ülve, hogy integet a pusztító elemtől sértetlen a közönség felé; mintegy negyedóráig időzött ez élett veszélyes borzasztó helyen. Midőn ismét megjelent a közönség soraiban, a kiváncsiak egész tömege vette ő körül. Maga a császár igy nyilatkozott a kisérletről: „Ha az ember saját szemével nem látta, fogalma sem

---

„Szerencsétlen ember," gondolá Loránd, „jegyesemet szereti, á á ennek rosz kimenetele lesz, miután bolondulásig szerelmes belé . . . mit tegyek most, párbajra hivjam legjobb barátomat? kiért vérem kiontanám, visszalépni nem fog, tudom; kész lesz meghalni, mint mondá . . . vajjon találkozott e már Vilmával? és e találkozás mily eredményre vezeté . . de Nádor utezába, hisz Vilma nem lakik a Nádor utezában, mentül többet töröm a fejemet, mentül nagyobb világositást akarok magamnak szerezni, annál sötétebb lesz előttem minden. Vilma! Vilma! mit mondhatott neki . . . de nem hiszem, hiszen engem Vilma szeretett, . . . hát ha csak látszólagosan tevé azt s engem konokul kijátszott, de hát akkor miért fogadá el jegygyürümet, oh istenem! meg kell bolondulnom, most Vilmához menjek? ily későn, mit gondolna felölem, ha gyanúm mégis alaptalan, legteljebb ki kaczagna, kis lelkünek nevezne; s tán e miatt örökre el is taszitana magától, nem, mi előtt Vilmához mennék még Gáborral kell beszélnem, s meg tudnom mindent, mi, hogy áll," még több ilyes féléken törte a fejét Loránd, mi közben czéltalanul barangolt az utezákon.

— — — — — — — — — — — — —

„Nagyságos úr könyörgöm alásan itt volt, Kőszegy Loránd nagyságos úr."

Hát miért nem várt meg?"

„Nem tudom, a képet össze vissza nézte ezzel elment."

„Nem mondta hogy vissza jön."

„Nem."

„Különben ugy sem találna itthon, Janesi ma meg nem ozdulj hazúlról, mert én el fogok menni s csak is holnap délre jövök meg vigyázz a házra."

„Parancsolatja szerént fogok tenni . . . de ha Kőszegy úr addig eltalálna jönni, mit mondjak neki?"

„Mit . .? ne szólj neki semmit, majd hátra hagyok pár sort számára, ha történetesen még el találna jönni, más senki sem keresett?"

„Egy lélek sem."

Gábor leült és gyorsan irt pársort, végre felugrott.

„Janesi! ."

„Méltóztassék!"

„Kalapom és botom!"

„Méltóztasék" szólt Janesi, midőn át adta a botot és a kalapot urának.

Horváth gyorsan elhagyá a házat.

Alig telt bele egy óra, midőn az előszobában ismét csengettek. Janesi felugrott és kinyitá azt, mire Loránd belépett.

„Nos itthon e már urad?"

„Alig van még egy órája hogy ismét elment."

„Ez szörnyüség, hogy sehsem találom őt ithon, megmondtad neki itt létemet?"

„Minden esetre . . ."

„És ő nem szólt semmit?"

„Nem hanem egy levelet hagyott nagyságodnak"

„Add ide szaporán!"

Janesi be sietett Loránd addig az első szobában maradt le s fel járkált mélyen gondolkodva.

„Éj de soká nem hozod, mit csinálsz ott bent!" kiáltott Loránd a bent levő inasnak.

„Hozom már," s Janesi át adta a levelet, mire ismét folytatá: „én egy kissé le megyek, nagyságos uram, ha tán szüksége volna valamire addig kiáltson egyet és én mindjárt itt leszek."

Loránd szétbontá a levelet és olvasni kezdé.

„Édes Lorándom!"

„Először is bocsáss meg, miszerint itthon meg nem vártam jöveteledet, sőt másodszor sem, mi bár udvariatlan tett is tőlem, de mentsen ki forrón szeretett kedvesem, ki miatt ez történt, most Pestet elhagyom holnapig, s akkor ismét itt leendek; el utazásom oka az, hogy egy gyönyörü birtokot akarok meg venni, mit most olcsón megkaphatok, de először meg tekintem, azért el is határozám azt rögtön. —"

„Továbbá tudtodra adom azt is, hogy kedvesem nem a Nádor hanem a Dorottya utezában lakik ötödik szám alatt, holnap megyek hozzá miután volt oly kegyes nekem meg engedni, három óra körül; gondolhatod édes Lorándom, mily epedve várom azon perczet, melyben ismét láthassam, és rózsás ujjait csókolhassam, mely jelenlegi boldogságom."

„Az arczkép miként tetszik nemde szép?"

„Sietős dolgaim nem engedik a további irást, szóval többet." „Üdvözlő barátod

G á b o r."

„Ugy tehát!" szólt Loránd szomoruan midőn a levelet el olvasta, és azt ismét össze hajtá „Vilma meg engedte, hogy barátom nála tiszteletét tehesse, ez nagy vakmerőség tőle; de legyen, ha ő ki játszott s meg csalt, majd kijátszom én is őt, nem lesz egyiknek sem, azt fogadom! Ah ti csalfa nők, vészt rejtő viperák! igy bántok ti jegyeseitekkel, jól van, nem maradunk adósak,"

Ezzel Janesira kiálltott, ki azonnal futott fel a lépcsőkön.

„Most el mehetsz aludni nem foglal többé háborgatni, hanem ha urad haza jő, mond meg neki, hogy el legyen készülve."

Mire?"

„Életer vagy halálra isten veled!"

„Az ördögök értik most e két urat," álmélkodék Janesi, „egyik se beszél tökéletesen, az isten tudja hová lett ezeknek az eszük, most már ki tudja, mi az az „életre vagy halálra!" azt csak csatában szokták mondani . . . No ez ugyan szép dolog, de már azt a kisasszonyt megégetjük, mert ez az oka minnek" tevé aztán nagy bölcsen utánna Janesi.

— — — — — — — — — — — — —

Másnap Vilma a legszebb selyem uszályos ruhát öltö magára, szén fekete hajába piros virágot tüzött s remegve várta azon pillanatot melyben az ifjú megjelenend.

Kevéssel három óra után az elő szobában csengettek, Vilma megrázkódott s szive hevesen kezdott dobogni.

(Folyt. köv.)

lebet felőle." A találmányt a tűzoltás terén valószinűleg értékesíteni fogják. F. P.

— **Leánykereskedés Magyarországon.** A „N. P. Journal" e czim alatt egy igen szomorú tudósitást közöl, melyből részünkről a következőket emeljük ki: A mult hónap Sopron város kapitánya a belügyminiszternek jelentést tett, hogy székesfehérvárott két leányt olasz vállalkozóknak „eladtak", a e szerencsétlenek már utban vannak dél felé. A két leányt kisérőikkel Nobrozina mellett sürgöny utján letartóztatták s Soprononon át hazájukba szállitták. A belügyminiszter ez alkalommal a soproni kapitányt nemcsak a szóban levő esetben, de általában az egész országut széltében üzött leánykereskedésnek szigorú megvizsgálásával bizta meg A kapitány a vizsgálathoz mult hó 14-én fogott, kiterjeszté azt Budapest, Arad Székesfehérvár, Sopron, Szombathely, Pécs, Fiume és Triest városokra, s munkájával nem rég szerencsésen elkészült terjedelmes jelentését az eredményről folyó hó 18-án terjeszté a miniszter elé; e jelentés már most elég világosságot derit egy társadalmi fekélyre, hogy kiégetését az illetékes körökben kellő erélyel keresztülvigyék. A jelentés szerint Budapest volna a leánykereskedés főészke, hol az ugynevezett „tánczisko1ák"-ból többnyire a rendőrök feleségei sőt maguk a rendőrbiztosok is a szegény sorsú leányokat, kik a csábitásnak áldozatul estek, a rosz hirü házakba „elszerzik." Ily bünös kerités vádja leginkább egy sz.-fehérvári hirü ház tualdonosát élénk üzleti összeköttetésbe hozta. — A bécsi rendőrség által leánykereskedés miatt nyomozott Weissmann A. délamerikai ügynököt m. h. 21-én P.-Nádason elfogták, a hol legtöbb gaztettét elkövette. A bünvizsgálat büntársak nyomára vezetett, minők az emlitett Scherz Eisner és Tischler, kiknek vallomásai szerint mult évi május elsejétől fogva — mintegy hatszor látogatta meg Weissmann Scherzet s tőle Amerika számára tiz leányt vásárolt. Az elszállitás következő terv szerint hajtatott végre: a főszállitmányt Scherz házmestere, Elisner Jakab vagy pedig amerikai ügynökök kisérték Olaszország felé. Ehhez Kanizsán és Nabzeninán egy-egy pótszállitmány csatlakozik Pécsről és Fiuméből. Udineben a leányok véglegesen az amerikainak adatnak át ki azután vélük Milanon át Marseillesbe utazik a vasuton — s ott hajóra rakta őket — mely rendszerint Montevideoban vagy Buenos-Ayresben köt ki az áldozatokkal. Itt aztán a leányokat különféle üzletekben elhelyezik. A vállalattal Pécset Heil Antal s Fiuméban Wieder Bernát nevü keritők állnak összeköttetésben. Igen veszélyes leánykufárt ismertek a vizsgálat alatt bizonyos Berger Ignácz nevü szombathelyi lakosban; ez Budapestről egészen fiatal leányokat (többnyire varrónőket s cselédeket) csábit el a vidéki városokba azon ürügy alatt, hogy majd az ottani kávéházakban pénztárnoknői állomást szerez nekik. Berger nővére hasonló üzlettel bir Kőszegen, keritősegédei pedig Budapesten nyitottak üzletet. A vizsgálattal megbizott kapitány az javasolta jelentésében a belügyminiszternek, hogy a gyanúval terhelt egyének valamennyien vád alá helyeztessenek.

CSARNOK.

A szép törvényei.*)

Az aesthetikai törvények feladata kielégiteni a végtelen vágyakból összetett lélek óhajait, a mint azt az anyagi lehetőség korlátai engedik. Mind e törvények háromfélék:

I) melyek a szép erejét,
II) melyek tartósságát,
III) s melyek tökélyét mozditják elő.

I) Azon törvények között, melyek a szép hatásának erejére vonatkoznak, legfontosabb az egység törvénye. Egység kivánatos a szellemi foglalkozásban. Ha szellemünk folyvást egy tárgyra irányul, ugy ereje, s ennek tudata a figyelem éber fokozódásával egyszerre növekszik. A lélek a tárgyat egyre bensőbben öleli körül, épen mint a külvilágban a vonzerő erősbül a közeledés által. A lélek egyszerre szeretne a tárgy ura lenni, ám anyagi korlátoltsága folytonos és kitartó foglalkozásra utalja. Érzése jóleső, folyvást növekvő tetszés. Kitartás a genie egyik ismertető jele, ösvény a szép egészen uj magaslataira, s nagy szellemek tulajdonsága. Ide tartoznak alkalmas és egyszerü tervek készitésének szabályai, a drámai egység, s egység-szabályok irodalmi müvekben, a közélet ama törvénye, mely képességeinket és igyekezeteinket egy fő foglalkozás köré csoportositja.

A szép hatásának erejére vonatkozó második törvény az, mely több erő egyesitését és alkalmazását kivánja meg. A hol t. i. szép előállitásához egy megfeszitett erő kevés, többnek egyesitése szükséges, azonban ugy, hogy egymást ne semmitsék meg, de sőt kiegészitsék. E törvény szükséges nagyobb szabású célokhoz. Mindennapi példa erre egynél több müvészet közreműködése, pl. zene és költészeté a dalmüben (opera,) mindhárom képző müvészeté (épitészet, festészet, szobrászat) nagyobbszerü épületeknél. Ide tartoznak, irodalmi müvekben (hősköltemény, regény, dráma) jól illesztett epizodok vagy is szorosan a meséhez nem tartozó jelenetek stb. Általában a nagyszerü varázsa természetben és életben e törvény alkalmazásában rejlik. Igy lep meg az ős Róma. Igy az egyptomi gulák, a teneriffai pieus s már nagysága által is az égbolt.

II. A következő két törvény a szép érzésének tartóságát eszközli. Először is az, mely az eszközök kiméléset követeli. Érezni, gondolni, cselekedni testünk együtt működését kivánja meg, agyunk, idegeink s a test egyéb szervei minamaz kimerülne. Célszerüen használva a lélek munkássága s erőink kellemes tudata is tartósabb lesz. Például szolgál mindaz, a mi érthető, hamar áttekinthető. Igy a méregegyenes (symetrik,) a rövidités s a lábláz atos. E törvény alá tartozik a testmozgás bája lovaglásk or, táneznban, gymnastikában. A természet s müvészet nagyobb tárgyaiban is érvényesül a takarékosság szabálya. A római Szent-pétertemplomban a falak nem vastagabbak a diszletek nem túlhalmozottabbak, mint a hogy ily épületnél kivánatos. Csodáljuk a terv nagyszerüségét, s a kivitel erőteljességét, legerősebben hat ránk mégis arányok célszerüsége; minden fölösleges fal, oszlopzat vagy tér nélkül szabadon, hatalmasan emelkedik előttünk.

Második, a szép érzésének tartósságát czélozó törvénye a foglalkozás váltogatásáról szól. Ez alá tartozik a változatosság szellemi munkákban, szórakozásban, érvényes továbbá egy egy irodalmi vagy másnemü dolgozat megalkotásánál. Igy a szükséges ellentétek a képzőművészetekben s a hullám-vonal (Wellen-linie,) a mükertészet s tájképfestészet szabályai, összhang és dissonance kellemes vegyitése divat és sok, a mi lelkünkre üde, frissitő és enyhitő befolyással van, s érdekeltségét folytonosan ébren tartja.

III. Következnek ama szabályok, melyek a szép tökélyét mozditják elő. Ha a szép érzése lelkünkben már fellobogott, két útja van ennek tökéletesbitésére: egyik az összhangé, mely minden eszközt felvesz, s ezek egymáshoz illésével, csoportosulásával az alapeszmo körül ér czélt, másik az eszményé, mely az eszközöket kiválogatja s csak a legnemesebb s tisztábbakat használja fel.

Az összhang törvénye tehát annyit kiván, mint a megelőzők összevéve. Ez a rend s a rendszer szabálya, mely ügy a szép érzés erejére, mint tartósságára vonatkozik. Az összhang t. i. a tárgy egységétől s a ki dolgozás különbféleségétől, az alkat részek bőségétől és mérsékelt alkalmazásától egyaránt függ.

Az eszmény törvénye a szépből a legszebbet válogatja ki s csak is ezt füzi egybe az összhang végczélja viszont eszmény, vagy is egy magasabb képzet, melyet a lélek maga elé mintául tüzött.

*) Részlet egy nagyobb műből, a „F." után.

Hirek.

Városi közgyülés volt tegnap f. hó 8-án melynek főtárgyát a polgári iskola ügye képezte. — A közgyülési határozatokat csak a jövő számban közölhetjük.

Személyi hir. Szontagh Pál f. hó 6-án b.-gyarmaton volt, honnan másnap utazott el.

A megyei statistikai bizottság működik. A szőllőszeti kimutatásokat a járási szolgabirák beküldték a központi statistikai bizottságnak; ezen kimutatások megvizsgálására f. hó 11-ke van kitüzve . — Az adatokat lapunkban is időről időre közzé fogjuk tenni.

Az április 22 én rendezendő bálhoz az alakuló félben levő b.-gyarmati tüzoltó egylet egy 5 tagu bizottságot választott f. hó 2-án tartott közgyülésán, hogy az eredmény annál fényesebben üssön ki a tüzoltó egylet javára. Mint halljuk — e maga nemében nagyszerü bálra — sokan készülnek a vidékről is.

A tüzoltó egylet alakuló közgyülését ma f. hó 9 én d. e, 10 órakor a városház terében tartja.

Talált kincs. A szakali erdőkben e napokban mint egy 400 drb Lipót korabeli ezüst pénzt találtak a szakali földmivesek Hihetőleg a viz mosta ki a hegy oldalból. Halljuk, hogy e pénzeket potom áron szétadogatják. Figyelmeztetjük ez értékes is régiségi becsel is biró pénzekre a numismatikusokat és a kincstárt.

A marczali községi előljáróság mint halljuk 2 frt 20 krt fizetett magának a községi lakosok részéről tett panaszok felvételéért és elintézéséért; mert — ugymond „a pap is az oltártól él" ők sem élhetnek a levegőből. Ha igaz e tény, ugy ajanljuk a szolgabiróság illetve az alispánság figyelmébe a visgálat megejtése s ennek alapján a tiszti kereset megindittatása végett; mert ilyen költség felszámitásra sem törvény sem szabályrendelet nem ad felhatalmazást.

30 darab 7—8 éves jó telelt s igen szép leander leszállitott áron eladó Kapor Györgynél B. Gyarmaton, templomutcza 88. sz. a., melyeket a virágkedvelők figyelmébe ajánlunk.

A **„Magyarország és a Nagyvilág"** legujabban megjelent 14-ik számának tartalma. — Szöveg: Könyves Kálmán. — Egy fáradt ember naplójából. Ujabb közlemény. (Opitzky János.) Folyt. — Az emlékezetnek. (Költ. Székely Sándor.) — A sárga álarczos. Elbeszélés. (Wilkie Collins.) Vége. — Házasság a vadak közt. (Cs. J.) — A fővárosból: Tavasziana. (Porzó.) — † Freiligrath Ferdinand. — Irodalmi levelek. — Különfélék. — Sakkfeladvány. — Szórejtvény. — Szerkesztői üzenetek. — Rajzok: Könyves Tóth Kálmán. — Arvizi emléklapok. — Délszláv nők. — † Freiligrath Ferdinand. — Struczfogat. — Előfizetni lehet e lapra a kiadóhivatalban Budapesten, Ferenczieklere Athenaeum-épület. Negyedévre 2 frt 50 kr., félévre 5 frt., egész évre 10 frt. — Ajánljuk e lapot a t. olvasó közönség figyelmébe.

Az **„Apolló"** czimü zenemüfolyóirat folyó évi marczius és április havi füzeteinek tartalma: 1) Emléklap- id Ábrányi Korneltól. 2) A kiraly mondta, keringő Deslibes Leo dalmüve után Hölzl Lőrincztől. 3) Impromptu Feigler Viktortol. 4) Tánez közben, Végh Jánostól. 5) Két népdal: 1. Végig mentem az ormodi temetőn. II. Csak azt mondják, hogy én koresmás vagyok. 6) Lacrimosa. zongora — átirat Verdi Requiemjéből. 7) La siesta, zongorára négy kézre Lohr Jánostól. 8) Anna polka, Nagy Bélától. 9) Téli virágok I. karácson est. II. Szilveszter éjjelén. III. Boldog ujévet. Magurányi Józseftől. A boritékon: A Venusbegy és a Wartburg Wachtel Auréltól. — A zene történelme, Kapi Gyulától, — Vegyes. — Zenemüjegyzék. — Előfizetési ár egész évre 6 frt. félévre 3 frt. A jelen számok egy forintjával külön is megszerezhetők. Az elő fizetés vidéken legczélszerüebben a postahivataloknál postautalványozás utján eszközölhető, Budán, az „Apolló" kiadóhivatalában Iskola utcza 681. sz. a. Az eddig megjelent kötetek leszállitott áron megszerezhetők; és pedig egy kötet leszállitott ára 5 frt, bármely két kötet (ára 9 frt, háromkötet ára 12 frt mind a négy kötet összesen 350 zenemü) ára 15 frt.

Künn és hon (Tünödés. A puszta. Egy lányka sirjánál. Rózsa és pillangó. Románcz. Bolygó tüzek. Feigler halálára. Magyar ballada. Fonódal. Virágos mezőn. A vándor. A kandalónál.) Magyar irályu zeneképek, zongorára két kézre szerző Wachtel Aurel. E harminez oldalra terjedő és tizenkét magyar szerzeményt magában foglaló füzet diszes kiállitásban f. é. junius végén fog megjelenni. Az Apolló főmunkatársának szerzeményeit — ugy hisszük — nem-szükség bővebben ajánlni, hisz ezen eredeti szerzemények nagyrésze az Apolló hasábjain az elmult évek folyamán megjelentek. És a régi magyar nóták hivatott átirója és ismertetője, ki már annyi jeles zenegyüngyöt mentett meg a feledtetéstől; bő alkalmat talált a magyar zene szellemébe, lényébe behatolni, s annak, saját individualitásának feláldozása nélkül, kompozicióban kifejezést adni. Röviden csak még azt emlitjük, hogy az e füzetben , egybegyüjtött szerzemények mindegyikét meleg elösmeréssel fogadta a mübirálat, dicsérőleg kiemelvén a dallamok eredetiségét épugy, mint eszmefüzési és harmoniai szerkezetét. Melegen ajánljuk e zeneképet mind azon előfizetőink figyelmébe kik, a komoly irályu magyar zenének barátai. A diszes kiállittásu füzet, melynek bolti ára 3 frt leend, az Apolló szerkesztősége utján 1 frt 50 krért rendelhető meg. Gyüjtők 5 példány után tisztelet példányba részesülnek. Budapest, vizi város 681.

Halálozások. Vladár Viktor szügyi lelkész urat, ki megyei lapjainknak is egy időben serény munkatársa volt, f. hó 3-án mély gyász érte; kedves leánya, Margit 12 éves korában meghalt s e hó 5 én temettetett el. A kik ismerték e kedves, ritka tehetségü szép gyermeket, fájdalommal vették halála hirét. Ne legyen neki nehéz a sirhalom! — F. év aprilis hó 1-ső napján általános részvét mellett kisérték örök nyugalom helyére Thuróczy Károly Hontmegye Palást községnek 46 éven át volt kántortanitóját, — a boldogult a tanügy terén 50 évet töltött, és mint 68 éves szenderült el. — Hogy nemcsak azon községben, melyben hivataloskodott állt közszeretet és becsülésben, mutatja az, — hogy számos baráti és tisztelői távol vidékről jelentek meg őt kikisérni nyughelyére, aholis kortársa Erdélyi János, szalatnyai körjegyző ur, rövid, de velős beszédében emlékezett meg a boldogultnak a tanügy terén szerzett érdemeiről. — Szécsényben f. hó 6-án Vincze Lajos kir. járásbirósági jegyző, hosszas szenvedés után, melyet egy véletlen csigolaficzam okozott. Igen korán, 28 éves korában hunyt el a közszeretetben állt ifjú, szülői és barátjai fájdalmára. — B.-Gyarmaton f. hó 8-án hunyt el Frölich Vilmosné sz. Berta Fáni asszony, halálát tüdősorvadás okozta. — Béke hamvaikra!

Szerkesztői üzenet.

Sairák H. M. urnak. A helyreigazitást felesleges nek látjuk mert azzal, hogy a születésesmaváltsági pénzek a bíróságnál vannak elhelyezve, bizonyára nem a sajtóbiróságot, hanem a 3 tagu esküdt szemváltsági fogja őrizni mind-en józan ember, s ezalatt azon birósági tagot, mely annak kötelességéből a pénz kezelésére kiszemeltetett. Erőben tehát van — ő a szerint — consequentia. De miesoda consequentia az, hogy ön, minden személyes ügyének szivességből tért engedünk, oly profánus levéllel tisztel meg.

Felelős szerkesztő: **Horváth Danó.**
Főmunkatárs: **Harmos Gábor.**

A néhai Buócz László hagyatékához tartozó felső-palojtai ingatlanokra april 18-án d. e. 10 órakor a helyszinén önkénytes árverés fog tartatni, melyre a venni kivánók ezennel meghivatnak.

HEDERVÁRY ANTAL,
ügyvéd.

Nyomatott a kiadó-tulajdonos Kék Lászlónál B.-Gyarmaton 1876.